

Streszczenia w języku polskim

Małgorzata Czermińska

Słowa kluczowe: Powszechny System Preferencji (GSP), standardowy GSP, inicjatywa EBA, reguły pochodzenia, państwa najslabiej rozwinięte, zakres towarowy i geograficzny preferencji, beneficjenci systemu GSP, skok taryfowy

W lipcu 1971 r. Unia Europejska wprowadziła Ogólny System Preferencji (GSP). Miał on przede wszystkim na celu ułatwienie krajom rozwijającym się dostępu do unijnego rynku poprzez obniżenie lub zniesienie stawek celnych nakładanych na towary importowane z tych krajów. Istnieje kilka czynników ograniczających znaczenie preferencji GSP dla beneficjentów systemu. Wśród nich kluczową rolę odgrywają reguły pochodzenia towarów. Oznaczają one, że podmioty gospodarcze muszą przestrzegać skomplikowanych reguł pochodzenia towarów, co zwiększa koszty procedur administracyjnych i narzuca określone wymogi techniczne.

Celem artykułu jest ocena reguł pochodzenia w unijnym systemie jednostronnych preferencji GSP, ze szczególnym uwzględnieniem zmian wprowadzonych do tych reguł po 2011 r.

W artykule postawiono hipotezę badawczą, że zmiany reguł pochodzenia towarów wprowadzone w ostatnich dwóch dekadach przyczyniły się do ich uproszczenia i złagodzenia, zwłaszcza w przypadku krajów najslabiej rozwiniętych (LDC) oraz w odniesieniu do określonych grup towarów, ważnych z punktu widzenia eksportu tych krajów. Skorzystały na tym kraje najslabiej rozwinięte, które najbardziej odczuły te zmiany. Nie oznacza to jednak, że reguły pochodzenia towarów nie stanowią już dla beneficjentów bariery w preferencyjnym dostępie do rynku unijnego, zwłaszcza w przypadku niektórych towarów i innych podsystemów GSP.

Przemysław Piotr Damski

Słowa kluczowe: Arktyka, Rosja, Stany Zjednoczone, Norwegia, zakup Alaski, traktat svalbardzki, dezinformacja, prawo międzynarodowe, szkoła angielska SM

W artykule przeanalizowano pojawiające się w rosyjskiej sferze publicznej roszczenia wobec amerykańskiej Alaski oraz kwestionujące norweską suwerenność nad Svalbardem. Oba przypadki przeanalizowano w odniesieniu do założeń teoretycznych szkoły angielskiej stosunków międzynarodowych zakładającej funkcjonowanie społeczeństwa międzynarodowego zbudowanego na zapisach traktatowych oraz normach postępowania i wartościach wspólnych dla członków tegoż społeczeństwa

Z tego też powodu główna część artykułu koncentruje się na analizie zapisów traktatowych oraz ich implementacji. Na tej podstawie stwierdzono, że podchwyciona przez rząd rosyjski retoryka wobec Alaski i Svalbardu wskazuje na odchodzenie Rosji od norm i zasad konstytuujących reżim arktyczny (tzw. szczególność) oraz implementację na Dalekiej Północy narzędzi polityki zagranicznej, które – choć typowe dla Kremla w innych częściach świata – nie były dotychczas stosowane w Arktyce.

Następnie zweryfikowano, czy polityka rosyjska w Arktyce złamała w tych przypadkach zasady leżące u podstaw szczególności regionu ustanowionej w ramach arktycznego społeczeństwa międzynarodowego, zgodnie z założeniami teoretycznymi szkoły angielskiej stosunków międzynarodowych.

Krzysztof Garczewski

Słowa kluczowe: stosunki polsko-niemieckie, narracje historyczne, polityka wschodnia, wojna Rosji przeciwko Ukrainie, Partnerstwo Wschodnie, polityka historyczna

Głównym celem artykułu jest przeanalizowanie miejsca oraz roli, jaką odgrywa historia w działaniach Polski oraz Niemiec w obszarze polityki wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu związanego z rosyjską wojną przeciwko Ukrainie i jej przebiegiem w pierwszych miesiącach.

W tekście skoncentrowano się na wybranych elementach polskiej i niemieckiej polityki wschodniej zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym, ukazano przy tym związek między rolą jaką odgrywa przeszłość we współczesnym dyskursie publicznym, a polityką wschodnią i europejską. Ukazano również związek między historią a polityką, w szczególności

w kontekście wykorzystywania przez Federację Rosyjską tzw. narzędzi historycznych w działaniach hybrydowych wymierzonych w Polskę, Niemcy, Ukrainę oraz inne demokratyczne państwa europejskie.

W artykule wykorzystano metodę historyczną, sięgnięto też do metody porównawczej. Zastosowano ponadto analizę dyskursu, za pomocą której zbadano wybrane wypowiedzi polityków i innych przedstawicieli życia publicznego w Polsce oraz w Niemczech, związane z historią i polityką wschodnią. Wykorzystano również wybrane elementy analizy procesu decyzyjnego, związanego z problematyką pamięci historycznej, polityki wschodniej, jak również polityki europejskiej.

Łukasz Jureńczyk

Słowa kluczowe: Wojna w Ukrainie, stosunki niemiecko-amerykańskie, dostawy uzbrojenia, bezpieczeństwo energetyczne, sankcje gospodarcze, pomoc humanitarna

Celem artykułu jest analiza i ocena polityki Niemiec wobec wojny w Ukrainie z 2022 r. w perspektywie przewodzących koalicji antyrosyjskiej Stanów Zjednoczonych.

Główny problem badawczy zawiera się w pytaniu: czy polityka Niemiec w zakresie wsparcia Ukrainy i sankcjonowania Rosji spełnia oczekiwania USA? Główna hipoteza zakłada, że po blamażu Niemiec z okresu pierwszych miesięcy wojny, sukcesywnie zwiększane wsparcie dla Ukrainy i odcinanie się od współpracy z Rosją wpływa na stopniowe odbudowywanie wizerunku Niemiec jako wiarygodnego sojusznika Stanów Zjednoczonych w Europie. W konsekwencji wojny w Ukrainie w Niemczech doszło do daleko idących przewartościowań, szczególnie w obszarze wojskowości i energetyki. Powrót do współpracy gospodarczej i energetycznej z Rosją na zasadzie "business as usual" jest bardzo mało prawdopodobny niezależnie od wyniku wojny. Z kolei zadeklarowane zmiany w obszarze wojskowości, w tym znaczące zwiększenie potencjału bojowego Bundeswery, prawdopodobnie zostaną tylko częściowo wprowadzone w życie. W najbliższych latach Niemcy pozostaną jednym z kluczowych sojuszników USA w Europie, mimo że prawdopodobne jest zacieśnianie współpracy Waszyngtonu z państwami wschodniej flanki NATO, w pewnym stopniu kosztem Niemiec.

Podczas badań przeprowadzono wywiady z amerykańskimi naukowcami i analitykami specjalizującymi się w polityce międzynarodowej.

Jadwiga Kiwerska

Słowa kluczowe: Stany Zjednoczone, administracja Clintona, Rosja, państwa Europy Środkowo-Wschodniej, NATO

Po upadku Związku Radzieckiego stabilna i demokratyczna Rosja, współpracująca z Zachodem, została uznana przez Stany Zjednoczone za ważny element nowego porządku europejskiego i strategiczne wyzwanie dla amerykańskiej polityki. Artykuł jest historyczną analizą polityki administracji wobec Rosji w latach 90. XX wieku. Uwagę skoncentrowano na wysiłkach strony amerykańskiej, aby uczynić z Rosji swojego partnera strategicznego na arenie międzynarodowej.

Głównym celem podjętego zadania badawczego było znalezienie odpowiedzi na pytania o uwarunkowania, założenia i cele polityki „strategicznego partnerstwa”. Intencją główną było dokonanie oceny tego nadmiernie – zdaniem autora - optymistycznego i zbyt przychylnego Rosji podejścia administracji amerykańskiej. Zarysowano również przyczyny odejścia Amerykanów od koncepcji budowania „strategicznego partnerstwa” i zastąpienia jej polityką „dwutorową”, co w ówczesnym, powszechnym przekonaniu było czynnikiem umożliwiającym przyjęcie pierwszych państw z Europy Środkowo-Wschodniej do NATO.

Główna metoda badawcza, zastosowana przy opracowywaniu tematu, to krytyczna i porównawcza analiza dokumentów, wystąpień polityków i dyplomatów, literatury przedmiotu, ówczesnej prasy oraz materiałów dostępnych w Internecie.

Michał M. Kosman

Słowa kluczowe: konflikt rosyjsko-ukraiński, aneksja Krymu, Niemcy, *Zeitenwende*

Celem artykułu jest zarysowanie polityki Niemiec wobec Rosji po zakończeniu zimnej wojny, zwłaszcza w kontekście przełomowych wydarzeń politycznych na Ukrainie: pomarańczowej rewolucji, aneksji Krymu i konfliktu na wschodzie kraju oraz inwazji Rosji w lutym 2022 r., jak również związanych z tym zapowiedzi przełomu w niemieckiej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa, kryjących się pod hasłem *Zeitenwende*.

W związku z tym można sformułować następującą hipotezę badawczą: rosyjskie działania zbrojne przeciwko Ukrainie w 2022 r. wydają się być punktem przełomowym w niemieckiej polityce wobec Rosji, oznaczającym radykalne odejście od jej wizerunku w Niemczech jako ogniwa wspierającego stabilność środowiska międzynarodowego. Stanowią też zwiastun możliwej istotniejszej zmiany w niemieckiej polityce zagranicznej w kierunku podejmowania większej odpowiedzialności za sprawy bezpieczeństwa międzynarodowego. Wprawdzie we wcześniejszych latach następowała stopniowa modyfikacja wizerunku Rosji w Niemczech, jednak nowa faza konfliktu (od lutego 2022 r.) radykalnie przyspieszyła ten proces.

W przygotowaniu artykułu zastosowano metodę monograficzną, która umożliwiła omówienie przytaczanych faktów włącznie z ich ciągiem przyczynowo-skutkowym, pozwalając na analizę istotnego wycinka ewolucji niemieckiej polityki wobec Rosji. Ponadto posłużono się metodą analizy treści, obejmującą m.in. dokumenty programowe, wypowiedzi, wybrane akty prawne i opracowania.

Stanisław Kosmyńka

Słowa kluczowe: Włochy, terroryzm, dżihadyzm, radykalizacja, bezpieczeństwo, prewencja

W ciągu ostatnich dekad stale poważnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa w państwach Europy Zachodniej i Południowej jest funkcjonowanie komórek ekstremistycznych w uproszczony sposób odwołujących się do islamu. Terroryzm dżihadystyczny, zarówno w wymiarze pośrednim, jak i bezpośrednim skłania państwa Starego Kontynentu do rozbudowy i modyfikacji strategii przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa, w tym także do wprowadzania programów zapobiegania radykalizacji.

Artykuł koncentruje się na ukazaniu zakresu wyzwań dla bezpieczeństwa o charakterze terrorystycznym we Włoszech oraz reakcji władz na wyzwania związane z rozwojem ekstremizmu salafickiego na Półwyspie Apenińskim. Państwo to zajmuje ważne miejsce w Unii Europejskiej nie tylko pod względem położenia, ale także w kontekście ruchów migracyjnych

i funkcjonowania społeczeństwa wielokulturowego. Reagując na problem terroryzmu włoskie władze koncentrowały się w minionych latach na implementowaniu przede wszystkim instrumentów reaktywnych, których główną osią stało się penalizowanie ekstremizmu i ściganie osób zaangażowanych w działalność tego typu.

Analiza bazuje na integracji metod systemowej i historycznej oraz odwołuje się do teorii Marca Sagemana ujmującej dżihadyzm jako swoisty ruch społeczny bazujący na interakcyjnej sieci powiązań.

Michał Kuryłowicz

Słowa kluczowe: Francja, Rosja, komunizm, suwerenizm, podwójne bezpieczeństwo

Celem artykułu jest charakterystyka postawy elit francuskich wobec Rosji, zmieniającej się pod wpływem rozwijającego się po 24 lutego 2022 roku konfliktu, oraz szerzej – ewolucji postrzegania we Francji dotychczasowej polityki Paryża wobec Moskwy. Zmiana ta ukazana jest przez pryzmat reakcji francuskich sił politycznych na konflikt, oceny tej postawy, dokonywanej przez świat francuskich mediów oraz poprzez naukową refleksję we Francji dotyczącą dotychczasowej polityki francuskiego establishmentu wobec Rosji.

. W artykule zostanie poddana weryfikacji hipoteza zakładająca, iż wybuch wojny rosyjsko-ukraińskiej zdeterminował rewizję umiarkowanej polityki francuskiej wobec Rosji oraz skłonił znaczną część tamtejszych elit do wyraźniejszej niż wcześniej krytyki polityki międzynarodowej Moskwy. Sprzyjała temu równoległe tocząca się we Francji kampania wyborcza (prezydencka oraz parlamentarna), która wymuszała na aktorach politycznych, biorących udział w wyścigu wyborczym, bieżącą ocenę wydarzeń rozgrywających się na wschodzie Europy.

Weryfikacji zostanie poddane również wstępne założenie, iż postawa elit francuskich wobec Moskwy – nawet w wersji skorygowanej – pozostaje zasadniczo odmienna od myślenia politycznego na temat Rosji w państwach Europy Środkowej. Wynikać ma to z utrwalonego we Francji przekonania o konieczności włączenia Rosji do europejskiej architektury bezpieczeństwa, celem zapewnienia stabilności UE postrzeganej w Paryżu jako kluczowy gwarant silnej pozycji międzynarodowej Francji.

Intencją autora jest oddanie charakteru dzisiejszej debaty o stosunku Francji do Rosji, będącego pokłosiem konfliktu na Ukrainie. Uzasadnia to uwzględnienie przede wszystkim

pozycji eksponowanych na francuskim rynku księgarskim po 24 lutego 2022 r. oraz ich sposobu ujmowania relacji francusko-rosyjskich.

Janusz Józef Węc

Słowa kluczowe: Unia Europejska, Ukraina, kryzys uchodźczy i humanitarny, Mechanizm Tymczasowej Ochrony dla Uchodźców, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, Zintegrowane Reagowanie Kryzysowe na Szczebli Politycznym

Celem artykułu jest analiza stanowiska instytucji Unii Europejskiej oraz państw członkowskich UE wobec kryzysu uchodźczego i humanitarnego spowodowanego agresją Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r. Analiza ogranicza się zasadniczo do stanu prawnego na dzień 3 kwietnia 2023 r.

Autor formułuje dwie hipotezy badawcze. Pierwsza z nich opiera się na założeniu, że UE oraz jej państwa członkowskie poradziły sobie o wiele lepiej z kryzysem uchodźczym i humanitarnym wywołanym agresją Rosji na Ukrainę aniżeli z kryzysem migracyjnym z lat 2015-2016, ponieważ tym razem z o wiele większą pomocą przyszli wolontariusze, krajowe i lokalne organizacje pozarządowe, podmioty społeczeństwa obywatelskiego państw przyjmujących uchodźców, ale przede wszystkim polskie społeczeństwo, które na masową skalę udzieliło schronienia nawet we własnych domach, uciekającej przed wojną ukraińskiej ludności. Druga hipoteza badawcza zakłada, iż niezwykle istotną rolę w radzeniu sobie z masowym napływem uchodźców ukraińskich odegrały istniejące już wcześniej, ale dotąd niedoceniane lub nieaktywowane instrumenty pomocowe UE, takie jak: mechanizm tymczasowej ochrony dla uchodźców, mechanizm zintegrowanego reagowania kryzysowego na szczeblu politycznym oraz unijny mechanizm ochrony ludności.

W ślad za tym autor formułuje następujące pytania badawcze: po pierwsze, które państwa członkowskie UE uczyniły najwięcej na rzecz pomocy uchodźcom ukraińskim i dlaczego?; po drugie, z czego wynikała duża skuteczność wspomnianych wyżej instrumentów prawnych, instytucjonalnych i pomocowych UE?; po trzecie, jaka była skala pomocy gospodarczej, finansowej i humanitarnej UE oraz jej państw członkowskich na rzecz Ukrainy?

Rafał Wiśniewski

Słowa kluczowe: Chińska Republika Ludowa, wojna rosyjsko-ukraińska, rywalizacja mocarstw, stosunki chińsko-rosyjskie

Analiza globalnych uwarunkowań wojny rosyjsko-ukraińskiej wymaga uwzględnienia polityki Chińskiej Republiki Ludowej. Wynika to z trzech zasadniczych przesłanek. Po pierwsze, w sposób najbardziej bezpośredni, państwo to jest strategicznym partnerem agresora – Federacji Rosyjskiej. Po drugie, wojna rosyjsko-ukraińska (będąca faktycznie również pośrednią konfrontacją między Rosją a *NATO*) współwystępuje czasowo z nasilającą się gwałtownie rywalizacją amerykańsko-chińską. Po trzecie w końcu, nawet gdyby ChRL nie była strategicznym partnerem Rosji, a relacje amerykańsko-chińskie miały bardziej konsensualny charakter, to stanowiska Chin wobec wojny nie można by ignorować. Wynika to z faktu, iż państwo to jest obecnie *de facto* drugim supermocarstwem i pretendentem do przywództwa międzynarodowego w skali globalnej.

Artykuł ma na celu realizację następujących celów badawczych: 1) zdefiniowanie i wyjaśnienie stanowiska ChRL względem pełnoskalowej rosyjskiej inwazji Ukrainy; 2) określenie konsekwencji wojny rosyjsko-ukraińskiej dla pozycji międzynarodowej ChRL; 3) identyfikacja kluczowych uwarunkowań dalszej ewolucji chińskiej polityki względem konfliktu.

Anna Zielińska-Chmielewska

Słowa kluczowe: produkcja, bilansowe spożycie, mięso wieprzowe, wołowe, drobiowe, przetwórstwo spożywcze, Polska, UE-28/27, świat.

Problematyka produkcji i spożycia mięsa w Polsce, UE-28/27 i na świecie jest wysoce aktualna, co wynika z faktu, że zbilansowana dieta człowieka zawiera mięso i jego przetwory. Ciągły proces podnoszenia standardów jakości surowców, przestrzegania dobrostanu zwierząt w produkcji żywności, prowadzenia zdrowej diety człowieka wymaga obiektywnych i dalekosiężnych analiz i prognoz rozwoju rynku mięsa.

Celem opracowania jest ocena i prognoza wielkości produkcji oraz bilansu spożycia wieprzowiny, wołowiny i drobiu w Polsce, UE-28/27

i na świecie w latach 2000-2022. Artykuł składa się z części teoretycznej i empirycznej. W części teoretycznej zastosowano metody analizy opisowej, porównawczej, dedukcyjnej i syntetycznej. W części empirycznej dokonano syntetycznego przeglądu badanego zagadnienia z wykorzystaniem analizy statystycznej przy użyciu szczegółowych wykresów, tabel i zestawień.

Na wnioski końcowe pracy składają się wyniki badań własnych oraz osiągnięcia praktyki gospodarczej.